

Sygn. akt VII U 2712/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 lutego 2016 roku

Sąd Okręgowy w Lublinie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący – Sędzia SO Małgorzata Kowalska

Protokolant sądowy Agnieszka Goluch

po rozpoznaniu w dniu 18 lutego 2016 roku w Lublinie

sprawy K. A.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.

o prawo od emerytury

na skutek odwołania K. A.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.

z dnia 14 listopada 2014 roku znak (...)

zmienia zaskarżoną decyzję i ustala K. A. prawo do emerytury od dnia (...)roku.

Sygn. akt VII U 2712/14

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 14 listopada 2014 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. odmówił K. A. prawa do emerytury na podstawie przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2015 r., poz. 748 ze zm.) oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U z 1983 r., Nr 8, poz. 43 ze zm.). W uzasadnieniu podano, że wnioskodawca nie udowodnił łącznego okresu składkowego i nieskładkowego w wymiarze 25 lat. Zakład nie uwzględnił okresu pracy w gospodarstwie rolnym od dnia (...)roku, ponieważ zeznania świadków są mało wiarygodne (k. 77 akt emerytalnych).

Odwołanie od tej decyzji złożył K. A., wnosząc o jej zmianę i przyznanie prawa do emerytury. Wskazał, że w sporym okresie pracował w gospodarstwie rolnym należącym do rodziców, i tam faktycznie zamieszkiwał razem z dziadkami, pomimo zameldowania w K., gdzie mieszkali wówczas jego rodzice i rodzeństwo (odwołanie – k. 2 -3 akt sądowych).

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy argumentował jak w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji (odpowiedź – k. 3-4 as).

Sąd Okręgowy ustalił i zważył, co następuje:

K. A., urodzony (...), w dniu(...) roku złożył wniosek o emeryturę z tytułu wykonywania pracy w warunkach szczególnych. (k. 1 ae).

Na podstawie zgromadzonych w aktach ubezpieczeniowych wnioskodawcy dokumentów organ rentowy ustalił na dzień 01.01.1999r. staż sumaryczny wnioskodawcy w wymiarze 24 lat, 11 miesięcy i 27 dni obejmujący okresy składkowe i nieskładkowe, a nadto staż pracy wnioskodawcy w warunkach szczególnych w wymiarze 15 lat, 11 miesięcy i 27 dni. Ustalono także, że wnioskodawca osiągnął wiek emerytalny 60 lat, nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego (karta przebiegu zatrudnienia k. 75 ae, wniosek k. 1-5 ae).

Zaskarżoną decyzją ZUS odmówił wnioskodawcy prawa do emerytury z uwagi na nie spełnienie przesłanki legitymowania się łącznym okresem składkowym i nieskładkowym w wymiarze 25 lat (k. 77 ae).

W toku postępowania ustalono, że rodzice wnioskodawcy T. i J. małż. A. nabyli w 1954 roku gospodarstwo rolne o powierzchni 1 ha oraz dodatkowo w 1971 roku otrzymali w drodze darowizny 0,16 ha gruntów położonych w miejscowości Z., gm. U.. Gospodarstwo to w całości zbyli na rzecz syna K. A. i jego żony w 1980 roku (zaświadczenie k. 33 as). W spornym okresie rodzice skarżącego wraz z wnioskodawcą i jego siostrą zameldowani byli w K., przy ul. (...), obydwójce pracowali zawodowo.

K. A. uczęszczał do szkoły podstawowej w K.. Po jej ukończeniu nie kontynuował nauki, przeniósł się natomiast do dziadków (po śmierci dziadka jedynie z babcią), którzy zamieszkiwali nadal na terenie gospodarstwa rolnego w miejscowości Z., oddalonej o 6 km od K.. Mieszkał tam faktycznie, chociaż dopiero w 1977 roku, po zawarciu związku małżeńskiego został z K. wymeldowany. Skarżący przeniósł się do dziadków, gdyż miał wykonywać większość prac w tym gospodarstwie – jego ojciec dojeżdżał jedynie, po zakończeniu pracy, aby wykonywać cięższe roboty, czasem pomagała również matka skarżącego. Dziadkowie nie pracowali w w/w gospodarstwie, byli już wówczas starszymi ludźmi, wykonywali tylko czasem najprostsze prace – babcia doila krowę, dawał wcześniej przygotowaną przez wnioskodawcę karmę zwierzętom, karmiła drób.

Było to typowe ówczesne gospodarstwo wielotowarowe. Uprawiano w nim zboże: pszenicę (20 arów) oraz żyto (około pół hektara), po 10 arów trawy i mieszanki na karmę dla zwierząt, sadzono ziemniaki. Hodowano zwierzęta: świnie, krowa, koń oraz drób i króliki. Było wyposażone w podstawowy sprzęt rolniczy typu: pług, brony, sprężynówka, maszyna do omłotów, siewkarnia. Zboże kosił kosą ojciec wnioskodawcy, on sam pomagał mu odbierając zboże. Do jego obowiązków należało ponadto wykonanie codziennego obrządku, sianie, cięcie siewki (ręcznie), koszenie, grabienie i zwożenie siana, wykonanie omłotów, wykonanie oprysków. W zimie odwołujący karmił zwierzęta i obrządkował trzy razy dziennie, ciął siewkę, ciął drzewo, odśnieżał. Praca ta zajmowała mu w zimie co najmniej 4 godziny dziennie, w lecie w zależności do konieczności nawet ponad 8 godzin dziennie (zeznania wnioskodawcy k. 14v-15 a.s. w zw. z k. 39v-40 a.s., zeznania świadków: K. K. k. 21v-22 a.s., S. D. k. 22-22v a.s.).

Pierwsze zatrudnienie pracownicze wnioskodawca podjął od dnia 6 listopada 1973 roku w (...) Przedsiębiorstwie Budowlanym w B., Zarządzie Budów. Wówczas nadal mieszkał z babcią, do pracy dojeżdżał z Urzędowa. Nadal wykonywał prace rolnicze w gospodarstwie rolnym, jedynie niektóre cięższe czynności przejęła babcia – skarżący przygotowywał jej przed wyjściem karmę dla zwierząt, słomę, a babcia podawała jej zwierzętom i podścielała słomę. W 1977 roku odwołujący zawarł związek małżeński. Z żoną zamieszkał na terenie gospodarstwa, pod adresem U., Z. 136, gdzie mieszka do dnia dzisiejszego. Dopiero wówczas, w marcu 1977 roku wymeldował się z K. (odpis świadectwa pracy – k. 35 ae, zaświadczenie k. 31 ae oraz k. 33 ae, zeznania wnioskodawcy k. 14v-15 a.s. w zw. z k. 39v-40 a.s.).

Wyżej powołane zeznania wnioskodawcy oraz świadków, jako wzajemnie zgodne i uzupełniające się, zostały przez Sąd obdarzone wiarą w całości. Ponadto świadkowie to osoby, które w okresie jego pracy w gospodarstwie rolnym rodziców, mieszkali w miejscowości Z., byli wówczas rówieśnikami rodziców skarżącego, mieli zatem sposobność ku temu, by zaobserwować faktycznie wykonywaną przez niego pracę. Ich zeznania znalazły także oparcie w informacji ze Starostwa Powiatowego w K., dotyczącej własności ziemi rodziców wnioskodawcy. Pozostałe dokumenty potwierdzają dodatkowo, że wnioskodawca nie uczył się w spornym okresie, nie był zatrudniony, a pomoc w gospodarstwie rolnym rodziców, po ukończeniu 16 roku życia, była jego jedynym zajęciem. Wiarygodne w ocenie Sądu jest również to, że skarżący zamieszkiwał faktycznie na terenie gospodarstwa rolnego z dziadkami, choćby okresowo i pomagał im, nie zmieniając przy tym formalnego miejsca zameldowania. Miejscowość Z. była położona bardzo blisko K., gdzie

mieszkali i pracowali jego rodzice, wnioskodawca pozostawał z nimi w stałym kontakcie, bywali oni też często w gospodarstwie. Zrozumiałe jest, iż w ich oczach nie było potrzeby dokonywania formalnych zmian. Nadto zaznaczyć trzeba, iż uwadze Sądu nie uszły drobne nieścisłości jakie pojawiły się w zeznaniach świadków, dotyczące własności i wielkości gospodarstwa czy dokładnych dat. Jednak należy mieć na względzie, iż świadkowie są w podeszłym wieku (74 i 81 lat) a zeznania dotyczyły zdarzeń odległych w czasie o 40 lat. Dlatego też nieścisłości te miały prawo pojawić się w zeznaniach, i świadczą o ich autentyczności. Świadkowie Ci natomiast konsekwentnie pamiętali, iż wnioskodawca pracował i mieszkał w gospodarstwie w Z., razem ze swoimi dziadkami.

Odwołanie K. A. jest zasadne.

Do zagadnień spornych w sprawie należała okoliczność czy wnioskodawca w okresie od (...)roku, będąc jednocześnie zameldowanym w innym miejscu, mógł mieszkać i w wymiarze co najmniej 4 godzin dziennie pracować w gospodarstwie rolnym rodziców, a tym samym ustalenie czy ubezpieczony udowodnił 25 letni okres składkowy i nieskładkowy wymagany do nabycia prawa do emerytury.

Zgodnie bowiem z art. 184 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2009 roku, Nr 153, poz. 1227, ze zm.), zwanej dalej ustawą FUS, mężczyznom urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 roku przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 65 lat - dla mężczyzn oraz okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27. Emerytura, taka przysługuje pod warunkiem nie przystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Według art. 32. ust. 2 cytowanego artykułu za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia. Ustęp 4 cytowanej normy prawnej stanowi natomiast, że wiek emerytalny, o którym mowa w ust. 1, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których osobom wymienionym w ust. 2 przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych. z art. 27 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity Dz.U. z 2009r. Nr 153, poz. 1227 ze. zm.) ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 r. przysługuje emerytura, jeżeli spełnili łącznie następujące warunki: osiągnęli wiek emerytalny wynoszący co najmniej 60 lat dla kobiet i co najmniej 65 lat dla mężczyzn oraz mają okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, z zastrzeżeniem art. 27a (art. 27 pkt 2).

Sumując powyższe, aby nabyć prawo do emerytury K. A. musiał spełnić łącznie następujące przesłanki:

- 1) osiągnąć wiek emerytalny obniżony do 60 lat;
- 2) nie przystąpić do otwartego funduszu emerytalnego;
- 3) na dzień 1 stycznia 1999 roku udowodnić:
  - a) co najmniej 15-letni okres wykonywania prac w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze oraz
  - b) staż pracy w wymiarze co najmniej 25 lat.

Ponadto wedle art. 10 ust. 1 pkt. 3 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity Dz.U. z 2009r. Nr 153, poz. 1227 ze. zm.), przy ustalaniu prawa do emerytury oraz obliczaniu jej wysokości uwzględnia się również, traktując je jak okresy składkowe, przypadające przed 1 stycznia 1983 roku okresy pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16 roku życia.

Zarówno w orzecznictwie Sądu Najwyższego jak i w judykaturze ustawy panuje pogląd, że osobą, która ubiega się o zaliczenie okresu pracy w gospodarstwie rolnym do stażu ubezpieczenia, spełnia kryteria pojęcia domownika, określonego w art. 6 ustawy z dnia 20 grudnia 1990r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (tekst jednolity Dz.U. z 1998r. Nr 7, poz. 25 ze zm.). Domownik to osoba bliska rolnikowi, która ukończyła 16 lat, pozostaje z rolnikiem we wspólnym gospodarstwie domowym lub zamieszkuje na terenie jego gospodarstwa albo w bliskim sąsiedztwie, stale pracuje w tym gospodarstwie rolnym i nie jest związana z rolnikiem stosunkiem pracy. Osoba taka powinna wykonywać pracę w gospodarstwie rolnym w wymiarze nie niższym niż połowa ustawowego czasu pracy pracowników, tj. minimum 4 godziny dziennie (wyroki Sądu Najwyższego z 2 lutego 1997r. II UKN 96/96, OSNP 1997/23/473, z 13 listopada 1998r. II UKN 299/98, 10 maja 2000r. II UKN 535/99, Lex 49141).

Staość pracy w gospodarstwie rolnym nie zawsze jest równoznaczna z codziennym wykonywaniem czynności rolniczych, co może być uwarunkowane wielkością tego gospodarstwa, czy rodzajem produkcji rolniczej, ale pozostawania w ciągłej gotowości do wykonywania tej pracy również w zależności od sytuacji. Stąd też warunkiem jest zamieszkiwanie w pobliżu tego gospodarstwa, co zapewnia dyspozycyjność takiej osoby do pracy w tym gospodarstwie, w każdej chwili.

W świetle zgromadzonego w toku postępowania materiału dowodowego uznać należy, iż K. A. stale i co najmniej 4 godziny dziennie od(...) roku pracował i zamieszkiwał w gospodarstwie rolnym swoich rodziców. Wnioskodawca wówczas nie uczył się, ani nie pracował zawodowo. Zdaniem Sądu fakt, że wnioskodawca był gdzie indziej zameldowany nie stoi na przeszkodzie stałemu wykonywaniu pracy w gospodarstwie rolnym w wymiarze co najmniej połowy wymiaru czasu pracy, nawet gdyby przyjąć iż nie mieszkał na terenie gospodarstwa - miejsce zamieszkania jego rodziców znajdował się około 6 km od miejscowości położenia gospodarstwa rolnego. Jednakże zgromadzony w sprawie materiał dowodowy wskazuje, iż skarżący przebywał tam większość czasu pomagając rodzicom i dziadkom. Zdaniem Sądu wykonywana praca nie miała charakteru okazjonalnej, pomimo stosunkowo niewielkiego gospodarstwa rolnego. Ważyć należy, że w latach siedemdziesiątych większość prac była wykonywana ręcznie, używane maszyny rolnicze nie w pełni zdejmowały obowiązek świadczenia ciężkiej pracy fizycznej, tym bardziej, że gospodarstwa miały charakter wielotowarowy, niespecjalistyczny. Podkreślić należy przy tym, iż okresem wystracającym do uzupełnienia stażu pracy odwołującego są 3 dni.

Bezspornym w niniejszym postępowaniu pozostawał fakt, że wnioskodawca ukończył (...), nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego, udowodnił ponad 15 lat pracy w warunkach szczególnych oraz 24 lata, 11 miesiące i 27 dni okresów składkowych i nieskładkowych. Udowodniony zaś w niniejszym postępowaniu okres uzupełniający pozwala, uzupełnić powyższy staż ubezpieczeniowy do wymiaru 25 lat.

Wobec spełnienia przez K. A. wszystkich wymaganych prawem przesłanek do nabycia uprawnień emerytalnych, zasadnym było przyznanie mu prawa do emerytury od dnia (...) roku, tj. od dnia złożenia osiągnięcia wieku.

Mając powyższe na uwadze oraz na podstawie powołanych przepisów i na mocy art. 477¹⁴ §2 kpc Sąd Okręgowy orzekł jak w sentencji.